



ISSN 2029–2236 (print)
ISSN 2029–2244 (online)
SOCIALINIŲ MOKSLŲ STUDIJOS
SOCIAL SCIENCES STUDIES
2009, 4(4), p. 7–24.

KALTĖS TURINIO NUSTATYMO PROBLEMOS BYLOSE DĖL NUSIKALTIMŲ ŽMOGAUS GYVYBEI IR SVEIKATAI

Vytautas Piesliakas

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto
Baudžiamosios teisės katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva
Telefonas (+307 5) 271 4584
Elektroninis paštas v.piesliakas@lat.lt

Pateikta 2009 m. rugsėjo 5 d., parengta spausdinti 2009 m. gruodžio 7 d.

Anotacija. Straipsnyje analizuojama teismų praktika kvalifikuojant veikas, padarytas prieš kitą žmogų, jo sveikatą ir gyvybę. Daugiausia dėmesio skiriama dviejų atvejų baudžiamajam teisiniam vertinimui: 1) kai prieš kitą žmogų panaudojamas peilis ar kitoks panašus įrankis, pritaikytas kūnui žaloti, 2) kai suduodamas vienas ar keli smūgiai ranka į galvos sritį.

Autorius pateikia pavyzdžių iš teismų praktikos, iš kurių matyti, kad nukentėjusiajam likus gyvam dėl smūgių peiliu į gyvybiškai svarbiam kūno dalis kaltininko padaryta veika dažnai kvalifikuojama pagal kilusius padarinius, t. y. kaip sveikatos sutrikdymas. Kita vertus, straipsnyje pateikiama teismų praktikos pavyzdžių, kai, sudavus vieną smūgį ranka į galvos sritį ir dėl to nukentėjusiajam mirus, padaryta veika kvalifikuojama kaip nužudymas, o kvalifikavus kaip tyčinio sveikatos sutrikdymo ir gyvybės atėmimo dėl neatsargumo idealiąją sutaptį, prokurorai paduoda apeliacinius skundus ir Lietuvos apeliacinis teismas perkvalifikuoja tokias veikas pagal Baudžiamojo kodekso 129 straipsnį. Autorius analizuoja tokią teismų praktiką ir vertina ją kritiškai, nes teismai neatsižvelgia į kaltininko kaltės turinį, daromos veikos pavojingumo suvokimo ir padarinių numatymo apsekus. Taip pat teikiami pasiūlymai dėl tokių veikų kvalifikavimo.

Reikšminiai žodžiai: *tyčia, tyčios turinys, nužudymas, sunkus sveikatos sutrikdymas.*

Įvadas

Žmogaus gyvybė ir sveikata – didžiausios visuomenės vertybės, todėl labai svarbu, kad šioje srityje ne tik įstatymai tinkamai kriminalizuotų tokias veikas, bet ir teismų praktika teisingai vertintų jų padarymą, kad būtų vykdomas tikrasis, o ne formalus teisingumas, t. y. asmenys būtų baudžiami už tai, ką jie padarė ar ketino padaryti, atsižvelgiant ir į objektyviusius, ir į subjektyviusius padarytos veikos požymius, kaip to reikalauja baudžiamosios teisės teorija ir Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (toliau – BK). Kadangi nusikaltimų, nukreiptų prieš asmenį, pavojingumas pakankami aiškus, įstatymų leidėjas nustato baudžiamąją atsakomybę ir už tyčines, ir už neatsargias veikas prieš žmogų. BK 129, 135, 138 straipsniuose formuluojami tyčinio nužudymo ir sveikatos sutrikdymų, o BK 132, 136, 139 straipsniuose – gyvybės atėmimo ir sveikatos sutrikdymų, padarytų dėl neatsargumo, nusikaltimo sudėties požymiai. Taigi įstatymų leidėjo pozicija yra aiški ir, atrodytų, kvalifikuojant tokius nusikaltimus didelių problemų neturėtų kilti. Deja. Žalojant kitą žmogų neretai panaudojami įrankiai, kurie patys savaime kelia pavojų ne tik kito žmogaus sveikatai, bet ir gyvybei. Kitais atvejais veika daroma panaudojant tik savo kūno jėgą. Ar turi į tai atsižvelgti teismai, vertindami padarytas veikas? Jei taip, tai kaip? Panaudojimas įrankių, pavojingų kito žmogaus gyvybei, nebūtinai baigiasi gyvybės atėmimu. Kita vertus, smūgių sudavimas rankomis nebūtinai sukelia tik sveikatos sutrikdymus. Sudavus smūgį ranka gali įvykti rotacinis galvos smegenų judesys, dėl to prasideda pavojingi gyvybei procesai ir asmuo gali mirti. Visais šiais atvejais tinkamas veikos kvalifikavimas priklauso ne tik nuo kilusių padarinių. Į pirmą planą iškyla asmens daromos veikos motyvai ir veikos pavojingumo suvokimas ir padarinių numatymas bei norėjimas, t. y. kaltės problemos. Panagrinėkime dvi pavojingų veikų, nukreiptų prieš kitą žmogų, grupes, gana dažnas ir atsispindinčias teismų sprendimuose. Paanalizuokim, kaip jas vertina teismai.

1. Kaltininkas suduoda vieną ar daugiau smūgių į įvairias, tarp jų ir gyvybiškai svarbias, kūno vietas, darydamas veiką panaudoja pavojingus gyvybei ir skirtus kūnui žaloti įrankius (peilį), ir nuo padarytų veikų nukentėjusysis miršta ar sunkiai sužalojamas.

Kaip tokie atvejai vertinami pagal baudžiamuosius įstatymus Lietuvos teismų praktikoje?

Iš pradžių pateiksime kelis pastarųjų metų teismų praktikos pavyzdžius. Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. liepos 4 d. nuosprendžiu P. P. pagal BK 129 straipsnio 1 dalį nuteistas laisvės atėmimu penkeriems me-

tams. Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. spalio 23 d. nuosprendžiu Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. liepos 4 d. nuosprendis pakeistas – P. P. pagal BK 129 straipsnio 1 dalį nuteistas laisvės atėmimu devyneriems metams už tai, kad 2007 m. liepos mėnesio naktį iš 9 į 10 d., tiksliai nenustatytą valandą, E. S. namuose, tyčia rankomis ir kojomis sudavė E. S. ne mažiau kaip 12 smūgių į galvą, 1 smūgį į kaklą, ne mažiau kaip 5 smūgius į krūtinės ląstą, ne mažiau kaip 18 smūgių į kitas kūno vietas, taip padarydamas nukentėjusiajam daugybinius kūno sužalojimus, sukėlusius ūmų kvėpavimo ir kraujotakos sutrikimą, nuo kurio nukentėjusysis mirė, t. y. tyčia, suduodamas E. S. ne mažiau kaip 36 smūgius, jį nužudė¹. Ši kvalifikacija, ko gero, niekam nekelia abejonių.

Tačiau suduodant smūgius į panašias kūno dalis, be to, tais pačiais įrankiais žmogus gali būti tik sužalotas. Antai O. D. nuteistas už tai, kad 2008 m. kovo 23 d. apie 13 val., būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, turėdamas tikslą atkeršyti V. A. už išsakytus jam įžeidimus, peiliu ne mažiau kaip 3 kartus tyčia dūrė nukentėjusiajam V. A. į krūtinės ląstos kairę pusę ir nugarą, padarydamas durtinę-pjautinę kiauryminę krūtinės ląstos kairės pusės žaizdą ir pneumohemotoraksą, t. y. taip nukentėjusiajam padarė sunkų sveikatos sutrikdymą. Nors pirmosios instancijos teisme O. D. buvo kaltinamas, kad tokiais veiksmais pasikėsino nužudyti V. A., t. y. pagal BK 22 straipsnio 1 dalį ir 129 straipsnio 1 dalį, tačiau Klaipėdos apygardos teismo 2008 m. spalio 17 d. nuosprendžiu O. D. pripažintas kaltu ir nuteistas pagal BK 135 straipsnio 1 dalį laisvės atėmimu ketveriems metams ir devyniems mėnesiams bausmę atliekant pataisos namuose. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, jog nenustatyta, kad O. D. jam inkriminuoto nusikaltimo nebaigė dėl nuo jo valios nepriklausančių aplinkybių, todėl veiką pagal pasekmes perkvalifikavo pagal LR BK 135 straipsnio 1 dalį. Apeliacine tvarka išnagrinėjus baudžiamąją bylą nuosprendis liko nepakeistas².

Kitoje byloje G. G. nuteistas už tai, kad 2007 m. balandžio 7 d., apie 15 val., gatvėje, netoli namo, Vilniuje, būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, po to, kai V. N. T. G. sukėlė fizinį skausmą, jis tyčia smogė peiliu T. G. vieną kartą į pilvą ir du kartus į krūtinės sritį, tuo padarydamas nukentėjusiajam kiauryminę durtinę-pjautinę 4 cm ilgio žaizdą pilve ir dvi 0,5 cm krūtinės ląstos durtines žaizdas viršutiniame krūtinkaulio trečdalyje ir dešinėje apatinių šonkaulių projekcijoje, sunkiai sutrikdydamas T. G. sveikatą. G. G. pirmosios instancijos teismo pripažintas kaltu padaręs nusikaltimą, numatytą BK 135 straipsnio 1 dalyje, ir nuteistas laisvės atėmimo bausme dvejiems metams. Bausmė paskirta atlikti atviroje kolonijoje. Lietuvos apeliacinis teismas paliko pirmosios instancijos teismo nuosprendį³.

Trečioje byloje A. Ž. nuteistas už tai, kad 2003 m. lapkričio 27 d., apie 2 val., Mažeikių r., būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, tyčia, dėl asmeninių paskatų, du kartus dūrė

- 1 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. balandžio 7 d. nutartis byloje Nr. 2K-175/2009.
- 2 Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. sausio 20 d. nutartis byloje Nr. 1A-5/2009.
- 3 Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. balandžio 15 d. nuosprendis byloje Nr. 1A-120/2009.

peiliu nukentėjusiajam S. N. į krūtinės sritį, tuo padarydamas jam kiaurymines durtines-pjautines žaizdas abiejuose krūtinės ląstos pusėse, dėl kurių į pleurų ertmes pateko oro, širdies maišelio ir kairiojo plaučio sužalojimus. Dėl kiauryminių krūtinės ląstos ertmės sužalojimų nukentėjusiajam S. N. sunkiai sutrikdyta sveikata.

Be to, A. Ž. nuteistas už tai, kad 2007 m. lapkričio 6 d., apie 16 val., A. J. ir V. J. priklausančio namo, esančio Mažeikių r., svetainėje, dėl savanaudiškų paskatų, t. y. turėdamas tikslą užvaldyti svetimą turtą – nukentėjusiosios S. J. pinigų, prieš tai nukentėjusiajai S. J. atsisakius jam paskolinti apie 200 Lt, sudavė kairės rankos kumščiu jai į galvos sritį. Nuo suduoto smūgio nukentėjusioji nugriuvo ant grindų. Po to A. Ž., paėmęs už S. J. skarelės, ne mažiau kaip šešis kartus daužė jos galvą į grindis, tuo padarydamas jai kraujosruvas ir odos nubrozdinimus veide, kraujosruvas dešinio smilkinio srityje, dešinėje plaštakoje, kraujosruvas galvos minkštuosiuose audiniuose bei kraujo išsiliejimą po minkštaisiais galvos smegenų dangalais, tai yra nežymiai ir sunkiai sutrikdė S. J. sveikatą. Po to A. Ž. nutempė nukentėjusiąją į jos kambarį, kur tyčia šešis kartus peiliu dūrė jai į kairę krūtinės pusės sritį, tuo padarydamas durtines-pjautines kairės pusės krūtinės ląstos užpakalinio paviršiaus žaizdas su kairio plaučio ir širdies pažeidimais bei paviršinę pjautinę odos žaizdelę kairės krūtinės ląstos pusės užpakaliniame paviršiuje, tai yra sunkų ir nežymų sveikatos sutrikdymą. Dėl durtinių-pjautinių krūtinės ląstos žaizdų su kairio plaučio ir širdies sužalojimais, kurie komplikavosi ūmiu vidiniu ir išoriniu nukraujavimu, S. J. įvykio vietoje mirė. Nužudęs S. J., A. Ž. apieškojo jos kambarį, tačiau pinigų nerado dėl priežasčių, nepriklausiusių nuo jo valios – išsigando pamatęs mašinos šviesas.

Šiaulių apygardos teismas A. Ž. dėl pirmo nusikaltimo pripažino kaltu ir nuteisė pagal BK 135 straipsnio 1 dalį – laisvės atėmimo bausme šešeriems metams; dėl antro nusikaltimo pagal BK 129 straipsnio 2 dalies 9 punktą – laisvės atėmimo bausme penkiolikai metų⁴.

Visi pavyzdžiai susiję su konflikto tarp kelių asmenų kilimu. Visose bylose prieš žmogų panaudoti įrankiai, dėl kurių panaudojimo didelė gyvybės atėmimo tikimybė. Tačiau kaip galima matyti iš pateiktų pavyzdžių, išoriškai panašios veikos teismų įvertintos vienais atvejais kaip nužudymas, kitais tik kaip sveikatos sutrikdymas. Kodėl panaudojus peilį ar analogišką įrankį, pritaikytą kūnui žaloti, ir sudavus smūgius į gyvybei svarbias kūno vietas vieni asmenys buvo pavadinti žudikais, o kiti sveikatos sutrikdymojuais?

Ko gero, dėl to, kad kvalifikuodami padarytas veikas teismai kaip pagrindą ėmė kilusius padarinius. BK 129 ir BK 135 straipsnyje numatytos nusikaltimų sudėtys yra materialios, todėl padariniai yra vienas iš pagrindinių sudėties požymių. Tačiau kita vertus, kaltė, t. y. kaltininko psichinis santykis su padaryta veika, taip pat yra pagrindinis sudėties požymis ir jo ignoruoti negalima. Kvalifikuojant veiką svarbu, kad būtų atitiktum tarp objektyvių ir subjektyvių nusikaltimo sudėties požymių. Tai teisingos kvalifikacijos

4 Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. vasario 26 d. nuosprendis byloje Nr. 1A-80/2009.

būtina sąlyga. Aišku, lengviausia lemiama reikšmę suteikti kilusiems padariniams, per daug nesigilinant į kaltės turinį. Bet tai neišvengiamai lems neteisingumą.

Objektyvieji veikos požymiai yra gerai matomi (panaudoti įrankiai kūnui žaloti, smūgių skaičius, padarinių rūšis), tuo tarpu subjektyvieji požymiai plika akimi nematomi. Išvada dėl kaltės formos ir turinio daroma vertinant objektyviuosius sudėties požymius ir jais remiantis. Aišku, ne mažiau svarbu kaltininko bei kitų asmenų parodymai. Tačiau kaltininkas dažniausiai stengiasi sumenkinti savo kaltę, nurodydamas, kad neturėjo išankstinės tyčios ar tyčios apskritai, siekė lengvesnių padarinių negu tie, kurie kilo. Tai rodo kasacinių skundų rašymo praktika, kai nuteistieji prašo perkvalifikuoti jų veiką į švelnesnę tyčinį nusikaltimą ar net siekia išvengti atsakomybės dėl neatsargaus nusikaltimo.

Deja, ikiteisminis tyrimas ir teismai ne visada deda pakankamai pastangų nustatyti tikrą kaltės turinį, eina lengviausiu keliu – kvalifikuoja veiką pagal kilusius padarinius nepaisydami to, kad darant veiką panaudoti įrankiai, kuriais žmogų galima ir sužaloti, ir atimti jam gyvybę. Į tokią situaciją dėmesį atkreipia ir S. Bikelis, tyrinėjęs teismų praktiką šios kategorijos bylose⁵. Tuo tarpu ne visada atsižvelgiama į smūgių lokalizaciją ir jų skaičių. Tik taip galima paaiškinti atvejus, kai kelis kartus dūrus peiliu nukentėjusiajam į krūtinės sritį, padarant kiaurymines durtines-pjautines žaizdas abiejuose krūtinės ląstos pusėse, dėl kurių į pleurų ertmes pateko oro, širdies maišelio ir kairio plaučio sužalojimus, nukentėjusiajam išgyvenus, tačiau sunkiai sutrikdžius sveikatą, veika kvalifikuojama ne kaip pasikėsinimas nužudyti, o tik kaip tyčinis sunkus sveikatos sutrikdymas. Paprastai teismai tokiais atvejais savo sprendimą motyvuoja kaltininko neapibrėžta tyčia. O esant neapibrėžtai tyčiai pagal nusistovėjusią taisyklę veika kvalifikuojama atsižvelgiant į kilusius padarinius.

Tačiau paanalizuokime, ką reiškia neapibrėžta tyčia. Tyčia yra neapibrėžta, kai asmuo darydamas pavojingą veiką suvokia pavojingą daromos veikos pobūdį, numato pavojingų padarinių rūšį, jų nori, tačiau nedetalizuoja numatomų ir siekiamų padarinių kiekybinės išraiškos iki atskirame BK straipsnyje ar jo dalyje numatytų padarinių lygio, o siekia tik tam tikros rūšies padarinių⁶. Pradėsiu nuo to, kad neapibrėžtos tyčios apskritai nėra ir negali būti. Ji gali būti tik atskirų rūšių nusikaltimų bylose. Paprastai klausimas dėl tyčios apibrėžtumo kyla tais atvejais, kai įstatymų leidėjas atsakomybę už pasikėsinimą į vieną baudžiamojo įstatymo saugomą vertybę diferencijuoja atsižvelgdamas į padarinių sunkumą. Šis klausimas, galima sakyti, kyla tik nusikaltimų nuosavybei bei nusikaltimų žmogui bylose. BK atsakomybė už sveikatos sutrikdymą diferencijuojama atsižvelgiant į padaryto sveikatos sutrikdymo sunkumą. Be to, neapibrėžta tyčia visai nereiškia, kad asmuo padarinius numato itin abstrakčiai. Viskas priklauso nuo situacijos, panaudotų įrankių, veikų (smūgių) skaičiaus. Nusikaltimuose žmogaus sveikatai neapibrėžta tyčia pasireškia tuo, kad asmuo suvokia savo veikos pavojingumą kito žmogaus sveikatai ir numato, kad žmogų sužalos, tačiau nedetalizuoja galimų suža-

5 Bikelis, S. Alternatyvios (neapibrėžtos) tyčios samprata ir baudžiamoji teisinė reikšmė. *Jurisprudencija*. 2008, 11(113): 30.

6 Piesliakas, V. *Lietuvos baudžiamoji teisė*. I knyga. Antras pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: Justitia, 2009, p. 383–384.

lojimų laipsnio. Tačiau tyčios neapibrėžtumas gali pasireikšti ir tuo, kad asmuo suvokia savo veikos pavojingumą dviem panašioms vertybėms: sveikatai ir gyvybei ir numato, kad gali žmogų sužaloti, bet gali ir nužudyti. Asmens suvokimo ir numatymo ribos priklauso nuo daugelio dalykų, bet lemiamą reikšmę asmens suvokimui ir numatymui turi nusikalstamos veikos intensyvumas ir padarymo metu panaudotos priemonės. Aišku, jei asmuo prieš kitą asmenį panaudoja savo kūno jėgą, suduoda smūgius ranka ar koja į įvairiais kūno dalis, galima teigti, kad jis gal ir negalėjo tiksliai numatyti padarinių sunkumo. Jei žmogus nuo smūgių visumos mirė, jo veika įvardijama kaip nužudymas ir kvalifikuojama pagal BK 129 straipsnį, o jo tyčia įvardijama kaip neapibrėžta (aišku, jei nėra kitų duomenų apie tyčią būtent nužudyti.). Tokia kvalifikacija yra pagrįsta baudžiamosios teisės teorija – sutinkamai su kilusiais padariniais. Jei dėl tokių veiksmų asmuo tik sužalojamas, jo padaryta veika įvertinama kaip atitinkamas sveikatos sutrikdymas ir taip pat nuosprendyje kvalifikacija pagrindžiama nuoroda į neapibrėžtą tyčią (aišku, jei nėra duomenų apie apibrėžtą tyčią nužudyti).

Kiek kita situacija, jei asmuo prieš kitą žmogų panaudoja, sakyčiau, ypatingą įrankį, kurį retas ryžtųsi panaudoti net ir konfliktinėje situacijoje – peilį (ar panašų įrankį) ir suduoda vieną ar kelis smūgius į gyvybiškai svarbias kūno sritis. Ar galima tokioje situacijoje daryti išvadą, kad tyčia buvo neapibrėžta, ir atėmus gyvybę teigti, kad nužudymas padarytas neapibrėžta tyčia, o sužalojus žmogų teigti, kad sužalojimas padarytas neapibrėžta tyčia ir atitinkamai kvalifikuoti veiką pagal padarinius? Manychiau, kad ne. Neapibrėžta tyčia nėra kažkas abstraktaus. Ji turi savo ribas, kurios yra pakankamai apibrėžtos. Jei asmuo panaudoja savo kūno jėgą ir suduoda kelis smūgius į įvairias kūno vietas, jis suvokia savo veikos pavojingumą kito žmogaus sveikatai, numato, kad gali nesunkiai ar net sunkiai sutrikdyti žmogaus sveikatą. Probleminis klausimas, ar jis suvokia savo veikos pavojingumą kito žmogaus gyvybei ir ar numato tokią savo veikos baigtį? Klausimas, atsakymas į kurį priklauso nuo daugelio aplinkybių, – jas mes panagrinsime vėliau. Dabar apie peilį.

Peilio panaudojimas, suduodant smūgius į krūtinę ar kitas gyvybei svarbias vietas, reiškia, kad asmuo suvokia, kad jo veika, be abejo, pavojinga kito žmogaus sveikatai, bet normalaus išsivystymo žmogus suvokia, kad smūgiai peiliu į krūtinės sritį pavojingi ne tik žmogaus sveikatai, bet ir gyvybei. Taigi net ir nedetalizuodamas galimų padarinių ir neįgdamas norą atimti gyvybę, jis gyvybės atėmimą numato kaip vieną iš alternatyvų. Šiuo atveju jo neapibrėžta tyčia turi platesnes ribas negu tuo atveju, kai jis kitam žmogui suduoda smūgius ranka. Aišku, jis apklaustas teigs, kad nužudyti nenorėjo, tikėjosi kitokių padarinių. Tačiau kodėl, asmeniui likus gyvam, mes kaltininkui inkriminuojame ne pasikėsinimą nužudyti, nors tokius padarinius apėmė jo tyčia, o tik sveikatos sutrikdymą, kurį taip pat apėmė jo tyčia? Kodėl jo veika praktikoje kvalifikuojama pagal lengviausius padarinius iš tų, kuriuos jis numatė? Ar toks veikos vertinimas yra teisingas, ar mes čia sukuriame teisingumą?

Tokiais atvejais, kai panaudojamas peilis ar kitas panašios paskirties įrankis ir smūgiai suduodami į gyvybiškai svarbias kūno dalis, mes susiduriame ne su neapibrėžta tyčia, o su apibrėžtos tyčios atmaina – alternatyvia tyčia. Asmuo kėsinasi į kelias alternatyvias, panašias, bet kartu ir skirtingas vertybes – sveikatą ir gyvybę, ir numato kelis

alternatyvius padarinius: sveikatos sutrikdymą ir gyvybės atėmimą. Esant tokiai alternatyviai tyčiai, kai suvokimas ir numatymas apima kelias vertybes, iš kurių viena mažiau ginama, o kita daugiau, asmens veiką reikia kvalifikuoti ne pagal kilusius padarinius, o kaip pasikėsinimą į labiausiai saugomą vertybę, t. y. kaip pasikėsinimą nužudyti. Tokią nuomonę jau anksčiau išsakė dr. S. Bikelis, teigdamas, kad alternatyvios tyčios atveju nusikalstama veika turi būti kvalifikuojama ne pagal faktiškai kilusius padarinius, bet kaip sunkiausias nusikaltimas, kokį apėmė kaltininko tyčia⁷. Šio straipsnio autorius taip pat pritaria tokiai nuomonei ir mano, kad ją turėtų palaikyti teismų praktika.

Nuosprendžiai, panašūs į anksčiau cituotus, kai peiliu suduodami keli smūgiai į gyvybiškai svarbias kūno vietas, o nukentėjusiajam dėl priežasčių, nepriklausančių nuo kaltininko valios, padaromi tik sveikatos sutrikdymai ir kaltininkas įvardijamas ne kaip žudikas, o tik sveikatos sutrikdytojas, nerodo teisingumo, o nukentėjusiųjų ir visuomenės akyse laikomi neteisingumu, nes ignoruojami subjektyvieji nusikaltimo požymiai, ir pirmiausia kaltės apibrėžtumo ribos ir jos turinys. Aišku, tokia praktika turi įtakos ir visuomenės požiūriui į teismus ir jų sprendimus.

2. Gyvybės atėmimo, suduodant vieną smūgį ranka į galvos (dažniausiai veido sritį) ar pilvo sritį baudžiamojo teisinio vertinimo problemos teismų praktikoje

Gyvybės atėmimas nebūtinai yra smūgių peiliu ar kitu daiktu, pritaikytu kūnui žaloti, padarinyš. Iš principo gyvybę galima atimti ir suduodant vieną ar kelis smūgius ranka į galvos (dažniausiai veido) ar pilvo sritį. Padariniai gali būti nenuspėjami: nuo nežymaus sveikatos sutrikdymo iki gyvybės atėmimo. Štai keli tokių nusikaltimų pavyzdžiai. G. V. L. E. namuose tarpusavio konflikto su ja metu tyčia sudavė jai vieną smūgį į kairės akies sritį, padarydamas kraujosruvą kairės akies viršutiniame voke ir kraujo išsiliejimą po kietuoju galvos smegenų dangalu, kurį sukėlė dėl tiesioginio smūgio įvykęs rotacinis galvos smegenų judesys ir dešinio smegenų pusrutulio žievės kraujagyslės plyšimas. Taip jis padarė nukentėjusiajai sunkų sveikatos sutrikdymą. Dėl šio sužalojimo išsivysčius galvos smegenų suspaudimui dėl po kietuoju galvos smegenų dangalu išsiliejusio kraujo, galvos smegenų pabrinkimui ir plaučių uždegimui, nukentėjusioji mirė. Šioje byloje asmuo buvo kaltinamas ir byla perduota nagrinėti teisiamaajame posėdyje dėl L. E. nužudymo kaltinant G. V. pagal BK 129 straipsnio 1 dalį. Pirmosios instancijos teismas G. V. nusikalstamą veiką, kvalifikuotą pagal BK 129 straipsnio 1 dalį, perkvalifikavo pagal BK 135 straipsnio 1 dalį ir BK 132 straipsnio 1 dalį pripažinęs, kad G. V. tyčia padarė sunkų sveikatos sutrikdymą ir dėl neatsargumo atėmė L. E. gyvybę. Teismas konstatavo, kad konflikto metu G. V. ranka vieną kartą sudavė L. E. į kairės akies sritį ir tai buvo nukentėjusiosios mirties priežastis. Tačiau šios nusikalstamos veikos teismas neįvertino kaip nužudymo. Nuosprendyje nurodyta, kad baudžiamoji atsakomybė pagal BK 129 straipsnį galima tuo atveju, kai tarp kaltininko padarytos

7 Bikelis, S., p. 30–31.

veikos ir kilusių padarinių yra būtinas priežastinis ryšys ir kai išsivystantys padariniai yra dėsningi ir iš anksto numatomi. Tuo tarpu šioje byloje teismas padarė išvadą, kad nors L. E. mirties priežastis buvo G. V. suduotas smūgis, tačiau kilusi nuteistojo veikos pasekmė buvo atsitiktinė. Nuosprendyje nurodoma, jog nebuvo įrodyta, kad G. V. buvo sumanęs L. E. nužudyti ir jos mirties norėjo, o jeigu ir nenorėjo, tai sąmoningai leido tokioms pasekmėms kilti. Tokių ketinimų nebuvimą, teismo nuomone, patvirtina nustatytos bylos aplinkybės. G. V. sudavė L. E. vieną smūgį, o po to smurtinių veiksmų netęsė, nors, būdamas namuose su nukentėjusiąja dviese, tokią galimybę turėjo. Kitą dieną apie nukentėjusiosios būklę jis pranešė jos seseriai ir iškvietė medicinos pagalbą. Byloje nėra duomenų apie G. V. suduoto smūgio stiprumą, o ekspertai paaiškino, kad nuo tokio paties stiprumo smūgio galvos smegenų rotacija bei kraujagyslės plyšimas galėjo ir įvykti, ir neįvykti. Nukentėjusioji L. E. buvo gana jauno amžiaus. Nuosprendyje nurodoma, jog negalima teigti, kad G. V. numatė L. E. mirtį. Tačiau jis sudavė smūgį į gyvybiškai svarbią žmogaus kūno vietą, todėl, įvertinus ir G. V. gyvenimišką patirtį, taip pat jo profesiją, elgdamasis apdairiau, pagal bylos aplinkybes nuteistasis galėjo ir turėjo numatyti savo veikos pasekmes. Darydamas tą veiką jis turėjo pareigą būti atsargus. Todėl teismas padarė išvadą, kad G. V. turi atsakyti už gyvybės atėmimą dėl neat-sargumo, pasireiškusį nusikalstamo nerūpestingumo forma. Nuosprendyje teismas taip pat vadovavosi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2004 m. birželio 18 d. nutarimo Nr. 46 „Dėl teismų praktikos nusikaltimų žmogaus gyvybei bylose“ 27 punkto išaiškinimu, kad jei asmuo nesuprato savo veikos pavojingumo kito žmogaus gyvybei ir nenumatė, kad dėl jo veikos bus atimta gyvybė kitam žmogui, tačiau suprato ir numatė, kad dėl jo veikos gali būti sutrikdyta kito žmogaus sveikata, ir taip veikdamas padarė sveikatos sutrikdymus, sukėlusius nukentėjusiojo mirtį, veika kvalifikuojama pagal BK 132 ir 135 ar 138 straipsniuose numatytų nusikaltimų sutaptį, jeigu dėl žmogaus gyvybės atėmimo yra neatsargi kaltė. Taip pat buvo pasiremta ir kasacine nutartimi kitoje baudžiamojoje byloje Nr. 2k-354/2007, todėl teismas panaikino G. V. nusikalstamos veikos kvalifikaciją pagal BK 129 straipsnio 1 dalį ir perkvalifikavo pagal BK 135 straipsnio 1 dalį ir BK 132 straipsnio 1 dalį.

Tačiau Vilniaus apygardos prokuratūros skyriaus prokuroras ginčijo teismo sprendimą ir apeliaciniame skunde nurodė, kad nesutinka su nuosprendžiu dėl netinkamai pritaikyto baudžiamojo įstatymo ir neteisingai paskirtos bausmės. Prokuroro manymu, teismo išvada, kad nukentėjusiosios mirtis buvo tik atsitiktinė nuteistojo veikos pasekmė, o dėl gyvybės atėmimo nėra tyčinės kaltės, yra nepagrįsta.

Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegija tenkino skundą ir nuteistojo G. V. nusikalstamą veiką, kvalifikuotą pagal BK 135 straipsnio 1 dalį ir BK 132 straipsnio 1 dalį, perkvalifikavo pagal BK 129 straipsnio 1 dalį (2000 m. rugsėjo 26 d. įstatymo Nr. VIII-1968 redakcija) ir paskyrė jam bausmę laisvės atėmimą devyneriems metams⁸. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, išnagrinėjęs nuteistojo kasacinį skundą ir įvertinęs faktines bylos aplinkybes, paliko Lietuvos apeliacinio teismo nuosprendį⁹.

8 Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. gruodžio 23 d. nuosprendis byloje Nr. 1A-72/2008.

9 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinės sesijos 2009 m. spalio 20 d. nutartis byloje Nr. 2K- P-247/2009.

Antroje byloje I. B. Kauno apygardos teismo nuosprendžiu buvo nuteistas už tai, kad 2001 m. rugsėjo 8 d. apie 0 val. 30 min., Kaune, prie baro „Kolegos“, tarpusavio konflikto metu, tyčia sudavė vieną smūgį dešinės rankos kumščiu T. R. į dešinį skruostą, o šiam nuo smūgio nugriuvus, sudavė jam nenustatytą kiekį smūgių kojomis. 2001 m. rugsėjo 17 d. Kauno medicinos universiteto klinikose T. R. mirė nuo galvos traumos, t. y. I. B. tyčia nužudė T. R. Šis teismas, ištyręs ir įvertinęs įrodymus, padarė išvadą, kad I. B. veikė netiesiogine tyčia: numatė, kad savo veiksmais kelia pavojų kito žmogaus gyvybei ir, nors nenorėjo tokių pasekmių, tačiau sąmoningai leido joms kilti. Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegija pakeitė Kauno apygardos teismo nuosprendį I. B. nusikalstamą veiką iš 1961 m. BK 104 straipsnio perkvalifikavo į 1961 m. BK 109 straipsnio 2 dalį. Šis teismas nustatė, kad I. B. pirmosios instancijos teismo nuosprendyje nurodytu laiku ir vietoje, tarpusavio konflikto metu, tyčia sudavė vieną vidutinio stiprumo smūgį kumščiu nukentėjusiajam T. R. į galvą ir abstrakčiai numatydamas, kad tokiais veiksmais gali jį nužudyti, lengvabūdiškai tikėjosi, kad tokių pasekmių bus išvengta, tačiau dėl kraujo išsiliejimo po kietuoju galvos smegenų dangalu, kurį sukėlė prieš dvi tris savaites T. R. turėta ir dėl I. B. suduoto smūgio padaryta galvos smegenų traumos, o tai komplikavosi galvos smegenų suspaudimu išsiliejus kraujui ir plaučių židininio uždegimu, dėl to T. R. 2001 m. rugsėjo 17 d. ligoninėje mirė. Taigi I. B. sąmoningai, nesilaikydamas atsargumo taisyklių, tai yra atlikdamas veiksmus, uždraustus įstatymo (suduodamas smūgį į veidą), dėl neatsargumo nužudė T. R. Apeliacinės instancijos teismas nustatė naujas aplinkybes, kad I. B. tyčia sudavė tik vieną vidutinio stiprumo smūgį kumščiu T. R. į veidą ir dėl to trūko ankstesnės traumos metu pažeista parasagitalinė vena ir išsiliejus kraujui po kietuoju galvos smegenų dangalu T. R. mirė, bei įvertinęs įrodymus padarė išvadą, kad I. B. kaltė pasireiškė neatsargumu, nusikalstamo pasitikėjimo forma, nes I. B. numatė, kad jo veika gali sukelti nukentėjusiojo mirtį, bet lengvabūdiškai tikėjosi jos išvengti. Kasaciniu skundu Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro pavaduotoja prašė panaikinti apeliacinės instancijos teismo nuosprendį dėl netinkamo baudžiamojo įstatymo pritaikymo ir palikti galioti Kauno apygardos teismo 2003 m. sausio 6 d. nuosprendį. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų kolegija konstatavo, kad apeliacinės instancijos teismo nustatytų faktinių bylų aplinkybių pagrindu I. B. nusikalstamai veikai baudžiamasis įstatymas pritaikytas tinkamai ir atmetė prokuroro kasacinį skundą¹⁰.

Trečioje panašioje byloje Ž. Ž. nuteistas už tai, kad 2005 m. spalio 27 d., apie 15 val., koja išlaužęs buto, esančio Dariaus ir Girėno g. Šiauliuose, duris ir taip įsibrovęs į minėtą butą, tyčia sudavė ranka vieną smūgį P. P. į kairį skruostą ir suko ranką, tuo padarydamas P. P. šiuos sužalojimus: kraujosruvą kairio skruosto poodyje ir minkštuo-siuose audiniuose, trauminį kraujo išsiliejimą po kietuoju galvos smegenų dangalu virš kairiojo pusrutulio, poodines kraujosruvas kairiame žaste ir kairėje plaštakoje, ir nuo tiesioginio smūgio į kairįjį skruostą įvykus rotaciniam galvos judesiui bei dėl to išsiliejus kraujui po kietuoju galvos smegenų dangalu virš kairiojo pusrutulio, o

10 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. sausio 27 d. nutartis byloje Nr. 2K-7/2004.

tai komplikavosi galvos smegenų suspaudimu ir pabrinkimu, dėl to 2005 m. spalio 31 d., 8.40 val., P. P. mirė, t. y. tyčia ją nužudė. Šiaulių apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. liepos 20 d. nuosprendžiu, paliktu Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. gruodžio 8 d. nutartimi, Ž. Ž. veika kvalifikuota pagal BK 129 straipsnio 1 dalį. Nesutikdamas su teismų sprendimais nuteistasis kasaciniu skundu prašė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pakeisti teismų sprendimus, jo veiką, kvalifikuotą pagal BK 129 straipsnio 1 dalį, perkvalifikavo pagal BK 140 straipsnio 1 dalį. Šioje byloje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų kolegija pakeitė Šiaulių apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. liepos 20 d. nuosprendį ir Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. gruodžio 8 d. nutartį. Ž. Ž. nusikalstamą veiką, kvalifikuotą pagal BK 129 straipsnio 1 dalį, perkvalifikavo pagal BK 135 straipsnio 1 dalį ir BK 132 straipsnio 1 dalį ir paskyrė pagal BK 135 straipsnio 1 dalį penkerius metus ir šešis mėnesius laisvės atėmimo, pagal BK 132 straipsnio 1 dalį dvejus metus laisvės atėmimo. Vadovaujantis BK 63 straipsnio 5 dalies 1 punktu paskirtas bausmes subendrina apėmimo būdu griežtesne iš paskirtų bausmių apimant švelnesnę ir paskyrė galutinę bausmę laisvės atėmimą penkeriems metams ir šešioms mėnesiams¹¹.

Kaip matome, skirtingose bylose teismai nevienodai įvertino gyvybės atėmimą nuo vieno smūgio ranka į galvos sritį. Praktikoje pasitaiko net trys panašios situacijos kvalifikavimo variantai, tačiau pastaruoju metu teismai dažniau vieno smūgio ranka sukeltus padarinius įvertina arba kaip tyčinį nužudymą pagal BK 129 straipsnį, arba kaip tyčinio sunkaus sveikatos sutrikdymo ir gyvybės atėmimo dėl neatsargumo (BK 135 straipsnio 1 dalis ir BK 132 straipsnio 1 dalis) idealią sutaptį. Be abejo, nėra universalus receptas, kaip kvalifikuoti nuo vieno smūgio ranka kilusius padarinius. Neišanalizavus situacijos ir baudžiamojo įstatymo aiškinimo klausimų, sunku vertinti teismų sprendimus. Vienas smūgis ranka į galvos sritį gali būti vertinamas ir kaip tyčinis nužudymas, ir kaip tyčinis sveikatos sutrikdymas, ir kaip gyvybės atėmimas dėl neatsargumo. Gali būti ir taip, kad dėl gyvybės atėmimo nėra kaltės, t. y. nėra veikos pavojingumo gyvybei suvokimo. Taigi universalių receptų negali būti.

Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad tokių veikų kvalifikavimui labai svarbūs yra šie išaiškinimai, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato padaryti dar 2004 m. birželio 18 d. Nr. 46 nutarime „Dėl teismų praktikos nusikaltimų žmogaus gyvybei bylose“¹². Minėto nutarimo 6 punkte pasakyta, kad nužudymas gali būti padarytas tiesiogine apibrėžta tyčia, kai veikiama siekiant atimti gyvybę, ir neapibrėžta tyčia, kai veikiama siekiant arba sutrikdyti žmogaus sveikatą, arba atimti gyvybę. Neapibrėžtos tyčios atveju kaltininkas galimybę atsirasti įvairiems jo pavojingos veikos padariniams (nukentėjusiojo sveikatos sutrikdymams ar net jo mirčiai) numato bendrai, tų padarinių savo sąmonėje nedetalizuoja ir vienodai nori bet kurio iš jų atsiradimo. Šių tyčios rūšių nustatymas ypač svarbus atirbojant pasikėsiningą nužudyti nuo tyčinio sveikatos sutrikdymo kaip

11 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. gegužės 8 d. nutartis byloje Nr. 2K-354/2007.

12 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų Senato 2004 m. birželio 18 d. nutarimas Nr. 46 „Dėl teismų praktikos nusikaltimų žmogaus gyvybei bylose“. *Teismų praktika*. 2004, 21.

panaudoto smurto padarinių. Apie kaltininko tyčios turinį teismas sprendžia atsižvelgdamas į visas padaryto nusikaltimo aplinkybes: nusikaltimo padarymo įrankius, būdą, sužalojimų skaičių, jų pobūdį, vietą (pvz., kai sužaloti gyvybei svarbūs organai), nusikaltamų veiksmų intensyvumą ir jų nutraukimo priežastis, kaltininko ir nukentėjusiojo tarpusavio santykius, elgesį įvykio metu, taip pat prieš nusikaltimą ir jį padarius ir kt.

Pagaliau ne mažiau svarbus yra nutarimo 27 punktas, kuriame teigiama, kad jei asmuo nesuprato savo veikos pavojingumo kito žmogaus gyvybei ir nenumatė, kad dėl jo veikos bus atimta gyvybė kitam žmogui, tačiau suprato ir numatė, kad dėl jo veikos gali būti sutrikdyta kito žmogaus sveikata, ir taip veikdamas padarė sveikatos sutrikdymus, sukėlusius nukentėjusiojo mirtį, veika kvalifikuojama pagal BK 132 ir 135 ar 138 straipsniuose numatytų nusikaltimų sutaptį, jeigu dėl žmogaus gyvybės atėmimo yra neatsargi kaltė.

Taigi veikos kvalifikacijai lemiamą reikšmę turi ne tik veikos padariniai bei priežastinio ryšio pobūdis, bet ir kaltės turinys, asmens suvokimo ribos, nuo kurių priklauso priežastinio ryšio vystymosi numatymas.

Ar suduodamas vieną smūgį kitam žmogui ranka į galvos sritį asmuo suvokia savo veiksmų pavojingumą gyvybei? Antai mūsų jau minėtoje Ž. Ž. byloje teisėjų kolegija konstatavo, kad teismai padarė pagrįstą išvadą dėl kasatoriaus suduoto smūgio įtakos nukentėjusiosios mirčiai. Nuteistojo veika buvo būtinoji padarinių (mirties) kilimo sąlyga. Tačiau sprendžiant kaltininko baudžiamosios atsakomybės klausimą lemiamą reikšmę turi priežastinio ryšio pobūdis. Priežastinis ryšis yra būtinas ir atsitiktinis. Baudžiamoji atsakomybė pagal BK 129 straipsnį asmeniui galima tik tuo atveju, kai tarp kaltininko padarytos veikos ir kilusių padarinių yra būtinas priežastinis ryšis. Būtinojo priežastinio ryšio savybė yra ta, kad iš jo išplaukiantys padariniai yra dėsningi (veika paprastai ar gana dažnai sukelia tokius padarinius), taigi iš anksto numatomi. Asmuo suvokdamas daromos veikos faktinę pusę numato priežastinio ryšio vystymąsi, numato, kokius padarinius gali sukelti jo daroma pavojinga veika. Tuo tarpu atsitiktinis padarinys nėra dėsningas veikos padarinys, todėl toks priežastinio ryšio vystymasis paprastai iš anksto nenumatomas. O jeigu priežastinio ryšio vystymasis nėra iš anksto asmens numatomas, jis negali būti inkriminuotas kaip padarytas esant tyčinei kaltei. Taigi tik būtinas priežastinis ryšis suponuoja tyčinę kaltę dėl kilusių padarinių, šiuo atveju dėl tyčinio nužudymo¹³.

Nors byloje nustatyta, kad nukentėjusiosios mirties priežastis buvo nuteistojo Ž. Ž. suduoto vieno smūgio ranka į kairįjį skruostą sukelti padariniai moters organizme, kolegija, pripažindama šį faktą, yra tos nuomonės, kad nukentėjusiosios mirtis byloje nustatytomis aplinkybėmis buvo atsitiktinė veikos padarymo pasekmė, o atsitiktinis padarinys negali būti inkriminuotas kaip padarytas tyčia.

Kiekvienas normalaus išsivystymo žmogus darydamas baudžiamojo įstatymo draudžiamą veiką suvokia jos pavojingumą ir numato, kaip vystysis priežastinis ryšys, kokius padarinius gali sukelti jo padaryta veika. Jei asmuo suvokė daromos veikos pavo-

13 Žr.: Piesliakas, V., p. 369.

jingumą, numatė padarinius, teismas juos inkriminuoja kaip padarytus tyčia – tiesiogine ar netiesiogine tyčia.

Byloje nustatyta, kad Ž. Ž. pateko į butą turėdamas aiškų tikslą – pareikalauti raktų ir priminti, kad nukentėjusioji kuo greičiau išsikraustyti iš buto, o ne smurtauti. Iš ankstinio tikslo sužaloti ar nužudyti nukentėjusiąją nenustatyta. Jokių daiktų, pritaikytų kūnui žaloti, Ž. Ž. neturėjo ir nenaudojo. Tačiau nukentėjusiajai ėmus šaukti, jis smogė ranka vieną smūgį nukentėjusiajai į veido sritį.

Kaip rodo gyvenimiškas patyrimas, paprastai vieno smūgio ranka sudavimas į veido sritį suaugusiam normalaus išsivystymo žmogui nesukelia gyvybės praradimo. Vieno smūgio ranka į skruostą sudavimas paprastai sukelia skirtingo laipsnio sveikatos sutrikdymus. Gyvybės atėmimas nėra dėsninga vieno smūgio ranka sudavimo pasekmė. Tokius padarinius kaip gyvybės atėmimas sukelia ne vien suduotas smūgis, bet ir papildomos priežastys, susijusios su nukentėjusiojo sveikatos būkle, jo gydymo kokybe. Ir šioje byloje suduotas smūgis iš karto neprivėdė prie nukentėjusiosios mirties. Tik po dienos nukentėjusioji buvo paguldyta į ligoninę, jai padarytos dvi operacijos, ir jos, pasak gydytojų, buvo sėkmingos, o mirtis įvyko tik ketvirtą dieną po veikos padarymo dėl širdies sustojimo.

Kadangi gyvybės atėmimas nėra dėsningas vieno smūgio į veidą padarinys, kaltininkas paprastai nesuvokia, kad tokia veika pavojinga kito žmogaus gyvybei ir nenumato tokių padarinių kaip gyvybės atėmimas. Nenumatydamas tokių padarinių, jis jų ir nenori. Jei asmuo nesuvokė daromos veikos pavojingumo kito žmogaus gyvybei, nenumatė padarinių, susijusių su gyvybės atėmimu, tie padariniai negali būti jam inkriminuoti kaip padaryti esant tyčinei kaltės formai, kuri reikalauja daromos veikos konkretaus pavojingumo suvokimo, konkrečių padarinių (gyvybės atėmimo) numatymo ir jų norėjimo ar sąmoningo leidimo jiems kilti.

Pats kasatorius niekada nepripažino norėjęs nužudyti nukentėjusiąją, iš bylos aplinkybių neišsplaikia, kad jis buvo abejingas galimam gyvybės atėmimui. Atvirkščiai, jis buvo suinteresuotas gauti iš nukentėjusiosios buto raktus ir kad ji kuo greičiau išsikraustyti iš buto. Taigi teismo išvada dėl netiesioginės tyčios nužudyti neišsplaikia nei iš bylos medžiagos, nei iš Ž. Ž. parodymų.

Ž. Ž. smūgį ranka sudavė sąmoningai. Kaip jau minėta, normalios psichikos žmogus suduodamas vieną smūgį ranka paprastai suvokia savo veiksmų pavojingumą sveikatai. Taigi galima daryti pagrįstą išvadą, kad kasatorius, suduodamas ranka smūgį į veidą, suvokė, kad tokia veika kelia pavojų P. P. sveikatai. Tai suvokdamas jis numatė, kad gali padaryti savo veiksmais nukentėjusiajai sveikatos sutrikdymą. Kaip nustatyta specialisto išvadoje, nukentėjusiajai buvo padarytas sunkus sveikatos sutrikdymas. Bet koks, taip pat ir sunkus, sveikatos sutrikdymas yra dėsningas smūgio ranka į galvos sritį sudavimo padarinys, todėl kasatoriui šis padarinys turi būti inkriminuotas kaip padarytas esant tyčinei kaltės formai. Juo labiau kad kasatoriaus tyčia buvo neapibrėžta, nes jis savo parodymuose negalėjo detalizuoti, kokį sveikatos sutrikdymą norėjo padaryti.

Teismų praktikoje laikomasi nuostatos, kad jei asmuo nesuprato savo veikos pavojingumo kito žmogaus gyvybei ir nenumatė, kad dėl jo veikos bus atimta gyvybė kitam žmogui, tačiau suprato ir numatė, kad dėl jo veikos gali būti sutrikdyta kito žmogaus

sveikata, ir taip veikdamas padarė sveikatos sutrikdymus, sukėlusius nukentėjusiojo mirtį, veika kvalifikuojama pagal BK 132 ir 135 ar 138 straipsniuose numatytų nusikalstamųjų sutaptį, jeigu dėl žmogaus gyvybės atėmimo yra neatsargi kaltė.

Taigi kitas dėl veikos kilęs padarinys – gyvybės atėmimas, inkriminuojamas kaip padarytas neatsargiai dėl nusikalstamo nerūpestingumo. Kaltininkas nesuprato, kad jo smūgis pavojingas nukentėjusiosios gyvybei, nenumatė, kad dėl jo veikos nukentėjusioji gali mirti, mirties nenorėjo, tačiau kolegija mano, kad atsižvelgiant, viena vertus, į kaltininko amžių, jo profesiją, kūno sudėjimą, o kita vertus, į nukentėjusiosios amžių, sveikatos būklę, jis turėjo ir galėjo numatyti nukentėjusiosios mirtį ir išvengti tokio stipraus smūgio¹⁴.

Tuo tarpu kitoje (pirmoje) mūsų anksčiau minėtoje byloje 2A-72/2008 apeliacinės instancijos teismas tenkindamas prokuroro skundą pakeitė pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir vienu rankos smūgiu padarytą veiką, kvalifikuotą pagal BK 135 straipsnio 1 dalį ir BK 132 straipsnio 1 dalį, perkvalifikavo pagal BK 129 straipsnio 1 dalį. Štai kaip apeliacinis teismas argumentavo savo sprendimą nuteisti asmenį už nužudymą: Teisminėje praktikoje ir netgi teisės teorijoje iš tikrųjų kartais galima susidurti su nuomone, kad vieno smūgio ranka sudavimas į veido sritį suaugusiam normalaus išsivystymo žmogui paprastai nesukelia gyvybės praradimo, o dažniausiai tik skirtingo laipsnio sveikatos sutrikdymus. Laikoma, kad gyvybės atėmimas nėra dėsninga vieno smūgio ranka sudavimo pasekmė, o tokie padariniai kaip gyvybės atėmimas kyta ne vien nuo suduoto smūgio, bet ir papildomų priežasčių, susijusių su nukentėjusiojo sveikatos būkle arba kitomis aplinkybėmis. Todėl laikoma, kad tarp vieno smūgio ranka sudavimo kitam žmogui į veidą ir to žmogaus mirties iš viso galimas tik atsitiktinis priežastinis ryšys, kurio kaltininkas paprastai negali numatyti. Kolegijos nuomone, tokia teorija, pirmiausia, yra subjektyvi, be to, ji yra abejotina ir perdaug kategoriška. Neaišku, kodėl vieno smūgio ranka į veidą sudavimo pasekmė gyvybės atėmimas turi būti laikoma nedėsninga, o sunkus sveikatos sutrikdymas jau laikomas dėsninga pasekme. Dažniausiai pasitaikantys stipraus smūgio ranka į galvą sudavimo padariniai yra galvos smegenų kraujagyslių plyšimas ir kraujas išsiliejimas po kietuoju galvos smegenų dangalu. Jeigu žmogus dėl tokios traumos nemiršta, jam nustatomas sunkus sveikatos sutrikdymas, nes tokie sužalojimai kelia realią grėsmę gyvybei. Be to, tokiais atvejais gyvybė dažniausiai išsaugoma tik laiku suteikus nukentėjusiajam kvalifikuotą medicinos pagalbą. Smūgio sudavimo ir tokių padarinių kilimo skirtinga galimybė, o kartu ir dėsningumo skirtumai iš viso sunkiai suvokiami. Atvejai, kad sudavus smūgį ranka žmogui į galvą padaromi sužalojimai, nuo kurių žmogus miršta, yra gana dažni ir galima netgi teigti, kad dėl to yra netgi susiformavusi visuomenės nuomonė. Žmogaus galva yra gyvybiškai svarbi ir labiausiai pažeidžiama kūno dalis, todėl normalus žmogus suvokia, kad suduodamas ne tik koku nors daiktu, bet ir suduodamas smūgį ranka kitam žmogui į galvą, taip pat ir į veido sritį, jis daro veiką, keliančią pavojų ne tik nukentėjusiojo sveikatai, bet ir jo gyvybei. Žinoma, ranka suduoti smūgį galima įvairiai, gali būti lengvai suduota delnu,

14 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. gegužės 8 d. nutartis byloje Nr. 2K–354/2007.

bet gali būti suduotas ir stiprus smūgis kumščiu, tai sukels skirtingus padarinius, taip pat tokiais atvejais galimas ir skirtingas priežastinio ryšio pobūdis. Vis dėlto visos šios aplinkybės visiškai paneigia nuomonę, kad tarp vieno ranka suduoto smūgio į veidą ir nukentėjusiojo mirties galimas tik atsitiktinis priežastinis ryšys. Juo labiau šia nuomone negalima vadovautis kaip aksioma nagrinėjant konkrečią baudžiamąją bylą. Teismo išvados dėl priežastinio ryšio tarp pavojingos veikos ir baudžiamojo įstatymo numatytų padarinių, vadovaujantis BPK 20 straipsniu, irgi turi būti grindžiamos išsamiau visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu.

Apeliacinės instancijos teismas daro išvadą, kad pirmosios instancijos teismo išvada, jog G. V. nenužudė L. E., o atėmė jai gyvybę dėl neatsargumo, pasireiškusio nusiikalstamu nerūpestingumu, neatitinka bylos aplinkybių. Nuosprendyje taip pat nurodyta, kad teismas šioje byloje vadovavosi to paties Aukščiausiojo Teismo senato nutarimo 27 punktu, o tai šioje byloje irgi kelia didelių abejonų. Pažymėtina, kad jame išdėstytas išaiškinimas yra gana bendro pobūdžio, jame nenurodoma, kokio pobūdžio veiką darydamas asmuo suprato ir numatė, kad dėl jo veikos gali būti sutrikdyta kito žmogaus sveikata. Iš tikrųjų galimi labai įvairūs tokios veikos variantai: asmuo gali kitą žmogų pastumti, o šis nugriūti, atsitrekti į kokius nors daiktus ir patirti mirtiną sužalojimą, tai pat kitam žmogui gali būti suduotas smūgis ne į gyvybiškai svarbią kūno dalį ir panašiai. Taigi tikrai galimi atvejai, kai, net ir panaudojęs palyginti nedidelį fizinį smurtą, asmuo gali numatyti, kad dėl jo veikos gali būti sutrikdyta kito žmogaus sveikata ar netgi padarytas sunkus sveikatos sutrikdymas, tačiau tuo pat metu tas pats asmuo gali nenumatyti, kad dėl tos jo veikos kitam žmogui bus atimta gyvybė. Tačiau vėl kyla tas pats klausimas, ar šis Aukščiausiojo Teismo senato nutarimo punktas galėjo būti taikomas tuo atveju, kai kaltininkas sąmoningai ir tyčia sudavė gana stiprų smūgį kitam žmogui kumščiu į veidą. Apeliacinės instancijos teismas daro išvadą, kad mirtis buvo ne atsitiktinė, o dėsninga veikos pasekmė. Suduodamas smūgį L. E. į veidą ir numatydamas, kad gali padaryti nukentėjusiajai sunkų sveikatos sutrikdymą, tuo pat metu jis numatė ir galimybę, kad nukentėjusiajai bus atimta gyvybė. Šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad ir nurodyto Aukščiausiojo Teismo senato nutarimo 27 punktą teismas šioje byloje taikė nepagrįstai.

Nuosprendyje nurodoma, jog byloje nėra įrodymų, kad G. V. turėjo sumanymą L. E. nužudyti ir norėjo jos mirties. Ši išvada teisinga, tokių duomenų byloje tikrai nėra, tačiau tai tik paneigia galimybę, kad nužudymas buvo padarytas tiesiogine tyčia. Dar nurodoma, kad, sudavęs vieną smūgį, G. V. smurtinių veiksmų netęsė, nors tokią galimybę turėjo. Ši aplinkybė faktiškai irgi tik patvirtina, kad nuteistasis nužudyti nukentėjusiąją neturėjo tikslo, tačiau nepaneigia jo veikimo netiesiogine tyčia. Dar kitas teismo argumentas, kad byloje nėra duomenų apie suduoto smūgio stiprumą, jau buvo aptartas. Dar kartą pažymėtina, kad bylose dėl gyvybės atėmimo smūgio stiprumas kokiais nors dydžiais iš viso nepamatuojamas, o apie jo stiprumą sprendžiama iš to, kokie sužalojimai padaromi nukentėjusiajam. Jau buvo nurodyta, ir tai patvirtino ekspertai, kad G. V. smūgis buvo pakankamai stiprus, kad dėl jo įvyktų galvos smegenų rotacija ir dėl to plyštų smegenų arterija bei išsilietų kraujas po kietuoju galvos smegenų dangalu. Kad šis smūgis buvo pakankamai stiprus, patvirtino ir kraujosruva L. E. kairės akies

viršutiniame voke. Nuosprendyje pateikiami ir ekspertų paaiškinimai, kad nuo to paties stiprumo smūgio sudavimo galvos smegenų rotacija bei kraujagyslių plyšimas gali įvykti, bet gali ir neįvykti. Šie ekspertų paaiškinimai irgi nepatvirtina nuteistojo neatsargios kaltės. Tyčios atveju kaltininkas irgi numato tik gyvybės atėmimo galimybę. Be to, šie ekspertų paaiškinimai tik dar kartą patvirtina, kad gyvybės atėmimas sudavus ranka į galvą net ir vieną smūgį, yra ne atsitiktinis, o gana dėsningas padarinys. Nuosprendyje taip pat nurodoma, kad teismas atsižvelgė į nusikaltimo padarymo įrankį, būdą (smūgis suduotas ranka, o ne koku nors grėsmingu įrankiu), smurto intensyvumą (suduotas tik vienas smūgis) ir to smurto pobūdį. Tikrai nustatyta, kad G. V. L. E. į kairės akies sritį sudavė tik vieną smūgį ranka. Tačiau vien tik šios aplinkybės dar nepatvirtina teismo išvados, jog nuteistasis nesuprato, kad savo veika kėsinaisi į L. E. gyvybę, ir nenumatė, kad gali jai gyvybę atimti. Priešingai, visos kitos, ir netgi pačiame nuosprendyje išdėstytos, aplinkybės tokią teismo išvadą paneigia. Nuosprendyje nurodyta, kad G. V., įvertinant jo gyvenimišką patirtį ir profesiją, jeigu būtų elgęsis apdairiau, pagal bylos aplinkybes savo veikos pasekmes galėjo ir turėjo numatyti. Iš bylos matyti, kad nuteistasis daug metų dirbo policijoje, pats dirbo tyrėju, todėl akivaizdu, kad jis žinojo, kokios gali būti smūgio sudavimo į galvą pasekmės. Todėl jo supratimą, kad suduodant smūgį ranka į galvą kyla pavojus žmogaus gyvybei, taip pat jo numatymą, kad suduodant tokį smūgį gali kilti tokie padariniai, iš tikrųjų patvirtina ne tik gyvenimiška, bet ir G. V. profesinė patirtis.

Teismas daro išvadą, kad smūgį į veidą L. E. nuteistasis sudavė sąmoningai ir numatydamas visas galimas to smūgio sudavimo pasekmes. G. V. sudavė L. E. ne delnu ir ne į kokias nors gyvybiškai ne tokias svarbias kūno vietas, o sudavė vieną, tačiau tiesioginį smūgį kumščiu į gyvybiškai svarbiausią kūno dalį – galvą (kairės akies sritį). Todėl toks smurto pobūdis irgi patvirtina, kad nuteistasis ir suprato savo pavojingos veikos pobūdį, ir numatė galimus tos veikos padarinius. G. V. visų apklausų metu aiškino, kad L. E. sveikatos būklė buvo itin bloga, kad ji sirgo arterine hipertenzija, buvo nesveika jos širdis ir kad ji tik prieš keletą dienų iki šio konflikto grįžo iš ligoninės. Šios aplinkybės labai svarbios ir sprendžiant nuteistojo kaltės klausimą. G. V., žinodamas, kad L. E. tik prieš keletą dienų grįžo iš ligoninės, būdamas įsitikinęs, kad jos sveikatos būklė labai bloga, taip pat matydamas, kad ji dar ir neblaivi, o tai irgi padidina pargriuvimo, atsitrenkimo į kokius nors daiktus ir panašiai galimybę, visa tai suvokdamas sudavė moteriai kumščiu tiesioginį smūgį į kairės akies sritį. Kolegijos nuomone, šios aplinkybės irgi tik dar kartą patvirtina, jog nuteistasis suprato, kad suduodamas šį smūgį jis kėsinaisi į L. E. gyvybę ir numatė, kad gali jai gyvybę atimti¹⁵.

Kaip matome, panašioje situacijoje apeliacinės instancijos teismas kaltininko kaltės turinį įvertino kitaip negu apygardos teismas ir kitoje byloje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, ir tai esmingai paveikė padarytos nusikalstamos veikos kvalifikavimą bei bausmės skyrimą. Tai dar kartą parodo, kad tokiose situacijose kaltės turinio nustatymas yra labai sudėtingas dalykas ir iki neteisingumo yra tik vienas žingsnis.

15 Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. gruodžio 23 d. nutartis byloje Nr. 1A- 72/2008.

Teismai minėtose bylose padarė skirtingas išvadas dėl priežastinio ryšio pobūdžio, nuo kurio priklauso kaltės formos nustatymas. Vieni teismai nurodė, kad nagrinėjamoje situacijoje priežastinis ryšis yra atsitiktinis, kiti – kad būtinas. Ką reiškia išvada, jog priežastinis ryšys yra būtinas? Ji reiškia, kad priežastinis ryšis yra dėsningas, kad panašioje situacijoje toks smūgis ranka (kumščiu) daugeliu atvejų sukelia būtent žmogaus mirtį, o ne kitus sveikatos sutrikdymus. Bet ar tikrai?

Kiekvienas iš mūsų vaikystėje ir jaunystėje turbūt ne kartą dalyvavome peštynėse, muštynėse ar jas stebėjome, bet, ko gero, retas susidūrėme su atveju, kai dėl tokių smūgių nukentėjusysis miršta. Pagaliau sporto šaka – boksas. Ne vienas mūsų stebėjome bokso varžybas. Boksinkinai taikosi ir smūgiuoja į galvos sritį, ir tai leidžia taisyklės. Jei tokie smūgiai būtų potencialiai pavojingi kito žmogaus gyvybei ir neišvengiamai kiltų gyvybės atėmimo grėsmė, ši sporto šaka seniai būtų uždrausta.

Todėl vis dažniau ir teorijoje, ir teismų praktikoje pasigirsta nuomonių, kad vienas smūgis ranka nukentėjusiajam į galvos sritį nebūtinai automatiškai reiškia, kad suvokiamas veikos pavojingumas gyvybei ir kaltininkas turi būti laikomas žudiku. Antai E. Riaubaitė, tyrinėjusi teismų praktiką tokių kategorijų bylose, atkreipia dėmesį į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2004 m. nutarimo 27 punktą ir siūlo tokius atvejus vertinti kaip neatsargaus gyvybės atėmimo ir tyčinio sveikatos sutrikdymo sutaptį, jei, aišku, nenustatoma tyčia nužudyti¹⁶. Tuo keliu pradeda eiti ir teismų praktika – įdėmiau analizuojama įvykio situacija ir daugiau dėmesio skiriama kaltės turinio nustatymui, o ne vien kilusiems padariniams. Deja, prokurorai paprastai būna nepatenkinti tokiais teismų sprendimais ir skundžia teismų nuosprendžius.

Išvados

Išanalizavus mokslininkų nuomones bei teismų praktiką, galima daryti išvadą, kad, deja, nepaisant gausios teismų praktikos ir net Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato nutarimo bei teismų praktikos apžvalgos gyvybės atėmimo bylose, vienodos teismų praktikos šios kategorijos bylose dar vis nėra. Asmenys, panaudoję prieš kitą asmenį peilį, sudavę kelis smūgius į gyvybiškai svarbias kūno vietas ir suvokę daromos veikos pavojingumą kito žmogaus gyvybei, nukentėjusiajam likus gyvam, dažnai atsako ne už pasikėsinimą nužudyti, o už realiai kilusius padarinius. Tuo tarpu asmenys, sudavę ranka vieną smūgį į galvos sritį, nukentėjusiajam mirus, dažniausiai laikomi žudikais ir jų padarytos veikos kvalifikuojamos pagal BK 129 straipsnį.

Neteisingumas kyla dėl to, kad teismai neretai apie kaltininko kaltės turinį sprendžia tik iš kilusių padarinių ir nuteisdami asmenį kaip pagrindą kvalifikuodami veiką ima objektyvius padarytos veikos požymius, ypač kilusius padarinius. Teismai nepakankamai vertina subjektyviuosius nusikaltimo sudėties požymius, t. y. asmens psichinį santykį su daroma veika ir jos padariniams, jo turinį, veikos padarymo motyvus. Dėl to ne visuomet teisingai nustatoma kaltės forma ir kaltės turinys. Dėl neatsargumo kilę padariniai inkriminuojami kaip padaryti tyčia.

16 Riaubaitė, E. Tyčinės ir neatsargios kaltės atribojimas nusikaltimuose žmogaus gyvybei ir sveikatai. *Jurisprudencija*. 2008, 11(113): 96–97.

Teisingai nustatę kaltės formą, teismai ne visada teisingai nustato kaltės rūšį. Sunaikiai skiriama neapibrėžta tyčia nuo netiesioginės tyčios. Daugeliu atvejų kvalifikuojant veiką kaip nužudymą teismai konstatuoja netiesioginę tyčią, nors bylos duomenys rodo neapibrėžtą ar alternatyvią tyčią.

Padarytų klaidų išdava yra netinkamas baudžiamojo įstatymo pritaikymas, neteisingumas byloje. Tai, kad asmenys jaučiasi neteisingai teismo įvertinti ir nubausti, aki-vaizdžiai matyti studijuojant apeliacinių ir kasacinių skundų turinį. Nemažai skundų nuteistieji pateikia ginčydami teismų nuosprendžius dėl padarytų veikų kvalifikacijos, dėl, jų manymu, neteisingai nustatytos kaltės formos, kaltės rūšies ar kaltės turinio.

Literatūra

- Bikelis, S. Alternatyvios (neapibrėžtos) tyčios samprata ir baudžiamoji teisinė reikšmė. *Jurisprudencija*. 2008, 11(113).
- Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. sausio 20 d. nutartis byloje Nr. 1A-5/2009.
- Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. vasario 26 d. nuosprendis byloje Nr. 1A-80/2009.
- Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. balandžio 15 d. nuosprendis byloje Nr. 1A-120/2009.
- Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. gruodžio 23 d. nutartis byloje Nr. 1A- 72/2008.
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. balandžio 7 d. nutartis byloje Nr. 2K-175/2009.
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. gegužės 8 d. nutartis byloje Nr. 2K-354/2007
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. sausio 27 d. nutartis byloje Nr. 2K-7/2004.
- Piesliakas, V. *Lietuvos baudžiamoji teisė*. I knyga. Antroji pataisyta ir papildyta laida. Vilnius: Justitia, 2009.
- Riaubaitė, E. Tyčinės ir neatsargios kaltės atribojimas nusikaltimuose žmogaus gyvybei ir sveikatai. *Jurisprudencija*. 2008, 11(113).
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų Senato 2004 m. birželio 18 d. nutarimas Nr. 46 „Dėl teismų praktikos nusikaltimų žmogaus gyvybei bylose“. *Teismų praktika*. 2004, 21.

THE CONTENT OF GUILT IN THE CASES REGARDING THE CRIMES AGAINST PERSON'S HEALTH AND LIFE

Vytautas Piesliakas

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. *The author of the article explores the problem of the sentencing of the persons who committed crimes against a person's health and life. The author investigates two groups of crimes and discusses the courts' practice in such cases. The first category of crimes*

is the cases when a perpetrator uses a knife or other instruments dangerous to the life of a person. The author provides several decisions of the courts in similar cases when a person uses a knife and several times hits the body of the victim, what results in a grave bodily injury. In all cases discussed the perpetrator is sentenced for grave bodily injuries but not for an attempt to murder the victim. The author presents an in-depth analysis of the problem and arrives at a conclusion that courts do not pay enough attention to the content of the intention of the perpetrator. According to the Lithuanian criminal law theory, an intention can be definite or indefinite. When an intention is definite, the perpetrator understands that his behaviour is dangerous to the life of a person, predicts the murder of the victim and wishes such a consequence of his actions. When an intention is indefinite, the perpetrator understands that his behaviour is dangerous to the health or the life of the victim, but wishes any possible consequences. When an intention is indefinite, a person should be sentenced according to the arising consequences of the crime. So, when the victim does not die from the injuries, the perpetrator is sentenced for the consequences of his act. However, the author thinks that in the cases when a knife is used to hit the body in such a way that the vital functions are impaired, the perpetrator understands that he endangers not only the health but also the life of the victim. In this context the intention is not indefinite (in-between health and life). In those cases a person should not be sentenced according to the consequences. The perpetrator should be sentenced for the attempt to commit murder (according to the content of his intention). He should be sentenced according to the gravest consequences that he predicted.

The second group of the courts decisions that are investigated in the article is concerned with the cases when a perpetrator hits the head of the victim by the hand and the victim dies. The author provides several examples of the courts' decisions in such cases. There are two or even three types of decisions. In some cases the perpetrator is sentenced for the murder, in other cases the perpetrator is sentenced for the intentional grave bodily injury and negligent homicide. However, in several cases the perpetrator is sentenced just for negligent homicide. The author investigates the content of the intention in such cases and raises the question whether a person understands that a shot to the chest of another person is endangering the persons' life, and whether he predicts that his act may result in the death of the victim. It is difficult to give a uniform answer to the question. However, the author agrees with the decisions in several cases when the perpetrator was sentenced for the intentional grave bodily injury and negligent homicide according to the content of his guilt but not for intentional murder, because usually a person does not understand that his shooting is dangerous for the life of the victim and does not predict such consequences .

Everything looks especially odd, when we compare the decisions in the first group of the cases with the decisions in the second group of the cases. The author makes several conclusions regarding the evaluation of such cases with reference to the Penal Code of Lithuania.

Keywords: intention, content of intention, murder, grave bodily injury.

Vytautas Piesliakas, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios teisės katedros profesorius. Mokslinių tyrimų kryptys: baudžiamoji politika, bausmės skyrimo problemos.

Vytautas Piesliakas, Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Department of Criminal Law, professor. Research interests: criminal policy, problems of determining the penalty.